

U s n e s e n í

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jany Novákové a soudců Mgr. Gabriely Vršanské a JUDr. Radima Pastrňáka, Ph.D., ve věci žalobkyně: [REDAKCE]

[REDAKCE], zastoupené Mgr. Markétou Zázvorkovou Malou, advokátkou, se sídlem Most, Jaroslava Průchy 1915, proti žalovaným: 1) [REDAKCE]
[REDAKCE], zastoupenému Mgr. Věrou Valnou, advokátkou, se sídlem Most, tř. Československé armády 1766, 2) **Stavební bytové družstvo Krušnohor**, IČO 00043257, se sídlem Most, tř. Čsl. armády 1766, PSČ 434 01, zastoupenému JUDr. Václavem Valným, advokátem, se sídlem Most, tř. Československé armády 1766, o náhradu škody, o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 09.01.2017, č. j. 8 C 112/2013-175, **t a k t o :**

- I. Rozsudek okresního soudu se:
 - a) ve výroku II. **m ě n í** tak, že se žalovaným 1) a 2) vůči žalobkyni náhrada nákladů řízení nepřiznává,
 - b) ve výrocích III. a IV. **m ě n í** tak, že se České republice – Okresnímu soudu v Mostě vůči žalobkyni náhrada nákladů řízení nepřiznává.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem okresní soud (dále jen „soud prvního stupně“) zamítl vůči žalovaným 1) a 2) žalobu o zaplacení náhrady škody na zdraví (výrok I.), uložil žalobkyni zaplatit žalovanému 1) náhradu nákladů řízení ve výši 49 573,70 Kč a ve stejné výši

žalovanému 2) do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.), dále uložil žalobkyni zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Mostě znalečné 1 265 Kč do tří měsíců od právní moci rozsudku (výrok III.) a zavázal žalobkyni zaplatit České republice – Okresnímu soudu v Mostě náhradu nákladů řízení v rozsahu $\frac{1}{3}$ vynaložených nákladů na ustanoveného zástupce s tím, že jejich výše a splatnost bude určena v samostatném usnesení (výrok IV.).

Pokud jde o odůvodnění nákladových výroků, soud prvního stupně postupoval podle § 142 odst. 1 občanského soudního řádu a procesně úspěšným žalovaným přiznal plnou náhradu nákladů řízení. Návrhu žalobkyně na aplikaci § 150 občanského soudního řádu soud prvního stupně nevyhověl. Žalobkyně svoji žádost odůvodnila závažným zdravotním stavem, díky němuž nemůže pracovat, resp. dosahovat příjmu, a existencí svých tří nezletilých dětí, a závislostí celé rodiny na jediném příjmu manžela. K závažnému onemocnění žalobkyně došlo až v průběhu řízení, přičemž soud prvního stupně (opakovaně) uvedl, že ke dni vyhlášení rozsudku neměl k dispozici žádnou listinu, které by závažné onemocnění žalobkyně osvědčovaly.

Proti rozsudku soudu prvního stupně podala žalobkyně včasné odvolání, a to proti výrokům II., III. a IV., v němž namítala, že soud prvního stupně nepřihlédl k argumentům žalované o tom, že jsou splněny podmínky pro postup soudu podle § 150 občanského soudního řádu, když soudu prvního stupně doložila dne 11.01.2017 listinu o svém zdravotním stavu a o výši svých příjmů. Ve vztahu k výrokům III. a IV. rozsudku namítala, že má nárok na úplné osvobození od placení soudních poplatků. Žalobkyně uvedla, že z předložených listin vyplývá, že je ve vážném zdravotním stavu, který vyžaduje náročnou léčbu, jediným jejím příjmem byla do ledna 2017 podpora v nezaměstnanosti ve výši téměř 5 000 Kč měsíčně, v lednu 2017 výplata podpory skončila, od té doby nemá žalobkyně žádný příjem a výrok o nákladech řízení je pro ni likvidační. Žalovaných se naproti tomu postup soudu podle § 150 občanského soudního řádu nijak negativně nedotkne, u žalovaného 1) vyjádřila pochybnosti o tom, že si zástupce platí sám, když advokátka zastupuje Společenství vlastníků, v němž je žalovaný 1) statutárním zástupcem. K žalovanému 2) žalobkyně uvedla, že tento je velkou organizací, která vede mnoho soudních sporů, v nichž ho pravidelně zastupuje advokát a tento je placen jiným způsobem než podle advokátního tarifu podle provedených úkonů.

Navrhla proto, aby odvolací soud nákladové výroky napadeného rozsudku změnil tak, že se žádnému z účastníků náhrada nákladů nepřiznává.

Z judikatury Ústavního soudu vyplývá povinnost soudu vytvořit pro účastníky řízení procesní prostor k tomu, aby se vyjádřili k eventuálnímu uplatnění moderačního práva podle § 150 o. s. ř. (srov. např. sp. zn. II. ÚS 828/06 ze dne 06.02.2007). Soud prvního stupně odvolání, v němž byl namítán postup podle § 150 o. s. ř., žalovaným nedoručil. Odvolací soud tedy sám vyzval žalované, aby se k jeho obsahu vyjádřili.

Žalovaný 1) ve svém vyjádření k odvolání uvedl, že žalobkyně soudu prvního stupně nedoložila listiny o svém zdravotním stavu. Ke svým majetkovým poměrům sdělil, že jeho jediným příjmem je starobní důchod, celodenně pečuje o manželku, která je osobou se zdravotním postižením typu ZTP/P, podání žaloby nijak nezapříčinil, před podáním žaloby ho žalobkyně nevyzvala k plnění, sjednaná odměna za právní zastoupení vyplývá z plné moci ve spisu a odpovídá advokátnímu tarifu. Ustanovení § 150 občanského soudního řádu má být podle žalovaného 1) výjimečným postupem, při jeho aplikaci soud přihlíží k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům všech účastníků a žalovaný 1) byl nucen nést ze svého nemalé náklady sporu na svoji obranu.

Žalovaný 2) se k odvolání vyjádřil tak, že žalobkyně nedoložila soudu prvního stupně listiny o svém zdravotním stavu, jakož o výši svých příjmů, žalovaný 2) je společenstvím neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem zajišťování bytových potřeb svých členů, hradí náklady a výdaje své činnosti z členských vkladů a dalších příjmů, náklad ve výši 49 573,70 Kč by šel k tíži příslušného střediska bytového hospodářství a jeho členů. Nesouhlasil s postupem podle § 150 občanského soudního řádu, neboť v daném případě nelze spatřovat důvody zvláštního zřetele hodné.

Předmětem přezkumné činnosti odvolacího soudu nebyl výrok I. napadeného rozsudku, který již samostatně nabyl právní moci (§ 206 zákona č. 99/1963 Sb. ve znění do 31.12.2013, dále jen „o. s. ř.“ – srov. čl. II bod 2. přechodných ustanovení zákona č. 293/2013 Sb.).

Krajský soud jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno osobou k tomu oprávněnou (§ 201 o. s. ř.), je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř.), bylo podáno v zákonem stanovené lhůtě (§ 204 o. s. ř.), přezkoumal podle ust. § 212 a § 212a o. s. ř. usnesení soudu prvního stupně, k projednání odvolání nenařizoval jednání [§ 214 odst. 2 písm. e) o. s. ř.] a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Podle ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování či bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.

Podle ust. § 150 o. s. ř. jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.

Z této zákonné úpravy vyplývá, že rozhodnutí o náhradě nákladů řízení závisí na procesním úspěchu ve věci samé, tzn., že právo na plnou náhradu nákladů řízení má ten z účastníků řízení, který byl v řízení zcela úspěšný (§ 142 odst. 1 o. s. ř.). Výjimkou ze zásady vyplývající z ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. je aplikace ustanovení § 150 o. s. ř., které soudu umožňuje přihlídnout ke zvláštnostem jednotlivých konkrétních případů tam, kde by obecná ustanovení o náhradě nákladů řízení mohla být příliš tvrdá. V soudní praxi se při posuzování okolností hodných zvláštního zřetele přihlíží především k případům tzv. iudicium duplex (sp. zn. I. ÚS 1441/2011), morálním důvodům, zdravotním důvodům, nepříznivé sociální situaci, kterou si účastník sám nezpůsobil, a dalším.

V daném případě soud prvního stupně zvažoval postup podle ustanovení § 150 o. s. ř. a významnou skutečností, proč tak nepostupoval, bylo to, že v okamžiku vyhlášení rozsudku neměl k dispozici žádnou listinu osvědčující nepříznivý zdravotní stav žalobkyně.

Odvolací soud ze spisu zjistil, že před soudem prvního stupně se dne 04.01.2017 konalo ústní jednání, při němž byli účastníci poučeni podle § 119a o. s. ř. Na toto poučení zástupkyně žalobkyně reagovala mj. tím, že navrhla, aby soud prvního stupně při rozhodování

o náhradě nákladů řízení přihlédl k závažné chorobě žalobkyně, přičemž doklady o tom doloží do týdne do spisu. V závěrečném návrhu pak navrhovala, aby v případě neúspěchu žalobkyni nebyla uložena povinnost k náhradě nákladů řízení, s ohledem na její tíživou zdravotní situaci. Aniž by soud na tento důkazní návrh a avizovanou lhůtu reagoval, odročil jednání za účelem vyhlášení rozsudku na 09.01.2017 a tohoto dne také rozsudek vyhlásil. Dne 11.01.2017 žalobkyně soudu prvního stupně (v avizované týdenní lhůtě) doručila listiny ke svému zdravotnímu stavu a o evidenci na úřadu práce.

Soud prvního stupně sice v době vyhlášení rozsudku neměl k dispozici listiny o zdravotním stavu žalobkyně, ale jeho postup po poučení podle § 119a o. s. ř. se odvolacímu soudu jeví nesprávným.

Podle § 119a odst. 1 o. s. ř. před skončením jednání je předseda senátu povinen, s výjimkou věcí uvedených v § 120 odst. 2, účastníky přítomné při jednání poučit, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a že důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za podmínek uvedených v § 205a. Ustanovení § 118b a § 175 odst. 4 část první věty za středníkem tím nejsou dotčena.

Postup soudu po tomto poučení závisí na reakci účastníků. Pokud po tomto poučení účastníci zareagují uvedením nových skutečností či důkazů, bude přicházet do úvahy odročení jednání, např. z toho důvodu, že navržené důkazy nelze u jednání provést, neboť účastník jimi u jednání nedisponuje a může tyto důkazy předložit [srov. Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016]. Soud prvního stupně na důkazní návrhy žalobkyně ve vztahu k jejímu zdravotnímu stavu nijak nereagoval a jednání odročil za účelem vyhlášení rozsudku, aniž by rozhodl o tom, zda navržené důkazy provede, či nikoliv.

Ohledně navržených důkazů ke zdravotnímu stavu žalobkyně, o kterých soud prvního stupně nerozhodl, platí, že jde o tzv. opomenuté důkazy a toto opomenutí zakládá nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí a současně též jeho protiústavnost (srov. nález

Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2742/07, ze dne 06.08.2008).

Pokud jde o lhůtu, kterou při ústním jednání zmínila žalobkyně, soud prvního stupně měl toto vyjádření posoudit jako návrh na určení soudcovské lhůty podle § 55 o. s. ř. V případě, že účastník žádá o prodloužení (poskytnutí) lhůty, nemůže tuto žádost soud bez dalšího pominout a musí se k takovému návrhu relevantním způsobem vyjádřit (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.09.2003, sp. zn. 20 Cdo 1588/2003).

Jestliže tedy o návrhu žalobkyně týkající se lhůty k předložení důkazů soud prvního stupně nerozhodl, přičemž nevyhověl žalobkyni ani fakticky (odložením vyhlášení rozsudku) a ani o navržených důkazech nijak nerozhodl, zatížil tím řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. § 212a odst. 5, věta druhá, o. s. ř.). Soudu odvolacímu tak nezbylo, než v odvolacím řízení zjednat nápravu.

Z listin žalobkyně (č. l. 188-190 spisu) odvolací soud za použití § 213 odst. 4 o. s. ř. zjistil, že žalobkyně je z důvodu svého zdravotního stavu dlouhodobě práce neschopna, v době od 02.01.2017 do 03.01.2017 byla hospitalizována na Onkologické stanici Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem s maximem ložisek v pánvi a páteři s tím, že byla přijata k pokračování v paliativní chemoterapii. Dne 23.01.2017 byla transportována vleže z Mostu na Onkologické odd. Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem. Z Potvrzení úřadu práce vyplývá, že žalobkyně je v evidenci uchazečů o zaměstnání od 01.08.2016 dosud s měsíční podporou od 01/2017 ve výši 4 018 Kč.

Na základě uvedeného dospěl odvolací soud k závěru, že je namístě aplikace ustanovení § 150 o. s. ř. odůvodňující nepřiznání náhrady nákladů řízení jinak v řízení zcela úspěšným žalovaným. Důvody hodné zvláštního zřetele odvolací soud spatřuje v poměrech na straně žalobkyně, kdy tato trpí závažným onemocněním, podstupuje paliativní chemoterapii, její transport do zdravotnického zařízení probíhá vleže, její zdravotní stav jí neumožňuje pracovat, její příjem se sestává z podpory v nezaměstnanosti, která může toliko pokrýt základní životní potřeby. Odvolací soud také přihlédl k tomu, že žalobkyně závažnou chorobou onemocněla teprve v průběhu řízení, tedy do řízení vstupovala bez této okolnosti.

A konečně odvolací soud rovněž přihlédl k tomu, že žalovaní netvrdili žádné zásadní skutečnosti svědčící o jejich nepříznivé majetkové, sociální nebo zdravotní situaci [pokud žalovaný 1) tvrdil celodenní péči o manželku a dokládal to potvrzením ZTP/P manželky, pouze z tohoto průkazu nelze dovodit nepříznivou majetkovou, sociální nebo zdravotní situaci žalovaného 1)].

Z vyložených důvodů proto odvolací soud napadený rozsudek ve výroku II. podle § 220 odst. 1, písm. a) o. s. ř. (per analogiam) změnil a žalovaným 1) a 2) vůči žalobkyni náhradu nákladů řízení ve smyslu § 150 o. s. ř. nepřiznal.

Odvolací soud dále změnil i výroky III. a IV. rozsudku, neboť ze spisu vyplývá, že v důsledku svého aktuálního zdravotního stavu, a své majetkové a sociální situace, žalobkyně splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Proto je namístě postup podle § 148 odst. 1 o. s. ř.

Ve výroku II. o náhradě nákladů odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ust. § 224 odst. 1 o. s. ř., když uzavřel, že úspěšné žalobkyni, která by měla právo na náhradu nákladů odvolacího řízení, náklady nevznikly, když byla zastoupena ustanovenou zástupkyní, jejíž odměnu a náhradu hotových výdajů hradí stát.

Ohledně práva státu na náhradu nákladů odvolacího řízení odvolací soud aplikoval ustanovení § 150 o. s. ř. a státu náhradu nákladů nepřiznal. Žalovaní se na zahájení odvolacího řízení nijak nepodíleli a uložení povinnosti hradit náklady, které hradil stát za zastoupení žalobkyně, se jeví odvolacímu soudu jako nepřiměřené, neboť ve svém důsledku by to znamenalo, že státu by žalovaní hradili náklady, které vznikly z důvodu pochybení na straně státu (soudu).

Ustanovené advokátce žalobkyně náleží odměna za právní zastoupení podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. vůči státu (§ 140 odst. 2 o. s. ř.) a o jejím nároku vůči státu rozhodne soud prvního stupně samostatným usnesením po skončení řízení na základě předloženého vyúčtování. Přitom bude zkoumat, zda provedené úkony v odvolacím řízení byly účelné

k uplatnění nebo bránění práva. Požadavek účelnosti je stanoven v § 142 odst. 1 o. s. ř. pro účely náhrady nákladů řízení mezi účastníky, uplatní se však i při rozhodování o odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce, neboť není žádný důvod, aby neúčelné úkony byly, ať již z prostředků státu anebo účastníků, advokátu hrazeny (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.09.2014, sp. zn. 25 Cdo 1610/2014).

Proti tomuto usnesení **n e n í** dovolání přípustné.

V Ústí nad Labem dne 18. května 2017

JUDr. Jana Nováková v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:

Tereza Sulovská